

Routes uitstippelen
voor de overgang
van je vermogen

3 Vermogensplanning

Met een vermogensplan zorgt u ervoor dat het vermogen goed overgaat op de volgende generatie. Het vermogensplan wordt ingericht aan de hand van de 'schijf van vijf'.

6 Zo kan vermogensplanning eruitzien

Vermogensplanning is er in verschillende vormen. Hier leest u uit welke ingrediënten een vermogensplan kan bestaan.

10 Volgende generatie in het bedrijf

Hoe kunt u uw bedrijf fiscaal vriendelijk laten overgaan naar de volgende generatie?

12 Bij de notaris

Dit kunt u van de notaris verwachten als u komt voor advies over uw vermogensplanning en het maken van een vermogensplan.

14 Structureel schenken

Door structureel te schenken kunt u uw toekomstige erfgenamen een aanzienlijk bedrag aan erfbelasting besparen!

Hier is ook een aantal van de vrijstellingen voor de schenkbelasting in 2017 opgenomen.

De informatie in deze uitgave is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De informatie is algemeen van karakter en niet van toepassing op individuele situaties en personen. Voor een persoonlijk advies kunt u contact met ons opnemen. Dit is een uitgave van Netwerk Notarissen. Overnemen van tekst vinden wij plezierig mits dit met bronvermelding 'Netwerk Notarissen' gebeurt.

Concept & ontwerp blik grafisch ontwerp, Utrecht

Fotografie Kairos © Fotografie Martine Kolner

Met dank aan Familie Mulder, Familie van der Vliet, Familie Kemp, De Porceleyne Fles (Delft), Grand Hotel Karel V (Utrecht) en Mooi en Belle (Utrecht).

Het hebben van vermogen en/of een bedrijf brengt verantwoordelijkheden met zich. Misschien zelfs zorgen. U wilt dat uw vermogen goed overgaat naar een volgende generatie, tijdens uw leven en/of na uw overlijden.

En dat op de meest efficiënte manier, zonder onnodig belasting te hoeven betalen. Wij noemen dat ook wel ‘vermogensplanning’. Hoe en welke route u kunt volgen, hangt af van uw persoonlijke situatie en de samenstelling van uw vermogen.

In deze brochure wordt algemene informatie gegeven over de manieren waarop aan vermogensplanning kan worden gedaan. U vindt in deze brochure ook verschillende tips, een checklist en zaken die u kunt regelen.

‘Schijf van vijf’

Voor vermogensplanning gaan we uit van de ‘schijf van vijf’: schenkingen, huwelijkse voorwaarden/samenlevingscontract, testament, toekomstvoorzieningen en internationale aspecten. Aan de hand van uw wensen over uw vermogen voor nu en voor na uw overlijden, gaan we binnen de ‘schijf van vijf’ kijken welke maatregelen er nodig zijn om uw wensen te realiseren. Elk onderdeel van de ‘schijf van vijf’ heeft invloed op de andere onderdelen. In een advies aan u over vermogensplanning komen daarom alle onderdelen aan de orde (voor zover van toepassing).

1

Schenken

Door het doen van schenkingen kunt u uw vermogen laten overgaan op de volgende generatie en/of goede doelen steunen. Door te schenken verkleint u het vermogen waardoor uw erfgenamen bij uw overlijden minder erfbelasting betalen. Degenen die van u een schenking ontvangen, moeten schenkbelasting betalen als u meer schenkt dan het vrijgestelde bedrag. Als u de zeggenschap wilt houden over dat wat u schenkt, zijn daar verschillende mogelijkheden voor. Ook kunt u voorwaarden aan de schenking verbinden zodat deze bij een scheiding niet gedeeld hoeft te worden. U leest hier meer over in deze brochure.

2

Huwelijkse voorwaarden/samenlevingscontract

Met uw huwelijkse voorwaarden of samenlevingscontract beïnvloedt u de omvang van uw vermogen bij scheiding en overlijden. Een voorbeeld: in uw huwelijkse voorwaarden of samenlevingscontract kunt u afspreken om bij overlijden te doen alsof er een gemeenschap van goederen tussen u en uw partner heeft bestaan. De waarde van alle bezittingen en schulden wordt dan bij elkaar opgeteld en door twee gedeeld. De reden om bij overlijden te delen alsof u in gemeenschap van goederen was getrouwd, is dat hiermee erfbelasting zou kunnen worden bespaard.

3 Testament

Met uw testament bepaalt u hoe en onder welke personen uw erfenis wordt verdeeld. Ook heeft uw testament invloed op hoeveel erfbelasting er wordt betaald. De erfbelasting voor neven, nichten en niet-familieleden die erven is sinds 2010 verlaagd. Vóór 2010 werd, voor ooms en tantes die hun neef of nicht in hun testament wilden opnemen, vaak een ingewikkelde belastingconstructie in het testament bedacht. Deze constructie is door de wijziging van de wet niet meer gunstig en in ieder geval niet meer nodig. Heeft u zo'n testament? Dan is het goed dit door ons te laten bekijken.

4 Toekomstvoorzieningen

Wellicht heeft u allerlei maatregelen genomen voor de toekomst, zoals lijfrentepolissen en levensverzekeringen. Dan is het goed te bezien welke invloed deze in de toekomst op uw vermogen hebben en bij uw overlijden. Niet alleen speelt daarbij de vraag of u voldoende beschikbaar inkomen heeft/houdt (als u ook schenkingen gaat doen), maar ook wie de begunstigde(n) van deze verzekeringen en polissen zijn bij uw overlijden. In samenhang met uw testament en huwelijkse voorwaarden/samenlevingscontract beoordelen wij deze begunstigeningen.

5 Internationale aspecten

Met 'internationale aspecten' bedoelen we: heeft u vermogen in het buitenland en woont u, dan wel uw toekomstige erfgenamen of degenen aan wie u wilt schenken, in het buitenland? We moeten dan namelijk rekening houden met het buitenlandse erfrecht en de buitenlandse belastingen.

Niet alleen maar belastingen

Het minimaliseren van de belastingen bij het overgaan van uw vermogen is voor u belangrijk. Maar op welke manier en onder welke voorwaarden het in handen komt van de personen die u daarmee wilt begunstigen ook. En we vergeten uzelf natuurlijk ook

niet: u moet na het doen van schenkingen nog voldoende te besteden hebben (ook als bijvoorbeeld de koersen van uw beleggingen flink dalen of als u uw private zorg wilt inkopen omdat u verzorging thuis wilt hebben); ook is het belangrijk of u de zeggenschap over uw vermogen al uit handen wilt geven.

Zo kan vermogensplanning eruitzien

Hieronder wordt een aantal van de mogelijkheden van vermogensplanning genoemd. Bij het maken van een plan wordt vaak gekozen voor een combinatie van meerdere mogelijkheden zodat de belastingbesparing kan worden geoptimaliseerd.

Daarbij besteden we niet alleen aandacht aan de vraag of het vermogen fiscaal gunstig overgaat, maar ook aan de vraag wat het ontvangen van het vermogen voor de ontvanger betekent. Is de ontvanger getrouwd of nog te jong om het vermogen zelf te beheren? Moet het vermogen in de familie blijven?

Testament

Met een testament regelt u wie uw vermogen erft na uw overlijden. De keuze voor het soort testament heeft invloed op hoeveel erfbelasting er moet worden betaald na uw overlijden. Er zijn verschillende testamenten die tot uitstel of besparing van erfbelasting kunnen leiden. U kunt bijvoorbeeld kiezen voor een testament dat de betaling van belasting uitstelt naar het moment dat u en uw partner allebei zijn overleden. Er zijn ook testamenten die ervoor zorgen dat, hoewel er bij het overlijden van de eerste

partner belasting moet worden betaald, er bij het tweede overlijden juist belasting wordt bespaard. In totaal wordt er dan minder belasting betaald.

Wij kunnen u begeleiden in het maken van een keuze voor een testamentvorm. Daarbij maken wij berekeningen zodat u kunt zien hoeveel erfbelasting betaald moet worden per testamentvorm. Bij het advies wordt ook uw persoonlijke situatie betrokken. Bijvoorbeeld: wat is de leeftijd van degene die het testament maakt? Wat is het vermogen (bezittingen en schulden)? Hoe is de gezinsamenstelling (zijn er ook kinderen uit een eerdere relatie)? Is er al eerder een testament gemaakt? Wij kunnen voor u controleren of dit testament ook na veranderingen van de wet nog goed uitpakt.

Kleinkinderen kunnen ook een rol spelen in de besparing van erfbelasting. Een kleinkind mag namelijk ruim 20.000 euro belastingvrij van een grootouder erven. Door middel van een legaat in een testament kan dit bedrag aan ieder van de kleinkinderen worden nagelaten. Het kleinkind krijgt dan bij het overlijden een geldbedrag zonder dat daarover erfbelasting hoeft te worden betaald. Zonder dit legaat betalen de kinderen (of de partner) over ditzelfde bedrag waarschijnlijk wél belasting. Het is dus bijna altijd gunstig om in een testament door middel van een legaat het vrijgestel-

de bedrag aan kleinkinderen na te laten. Vanzelfsprekend kan ook een lager bedrag dan 20.000 euro in het testament worden opgenomen.

Schenken

Door het doen van schenkingen verkleint u uw vermogen zodat uw erfgenamen later minder erfbelasting hoeven te betalen. Daarnaast stelt u met schenken uw vermogen ter beschikking aan anderen die daarmee kunnen investeren in bijvoorbeeld een bedrijf of een huis kunnen kopen.

Elk jaar kunnen ouders een bedrag belastingvrij aan hun kind schenken; dit bedrag is ruim 5.000 euro (per kind). Voor kleinkinderen is het jaarlijkse belastingvrije bedrag ruim 2.000 euro (per kleinkind). Eenmalig kunnen ouders aan hun kinderen een groot bedrag belastingvrij schenken. Het kind moet dan tussen de 18 en 40 jaar oud zijn (of het kind is ouder dan 40 maar heeft een partner jonger dan 40 jaar). Deze eenmalige schenking is vrijgesteld voor een bedrag van ruim 25.000 euro (per kind). Dit bedrag mag onder voorwaarden tot ruim 53.000 euro worden verhoogd als het kind het bedrag besteedt aan studie en tot 100.000 euro als het kind het bedrag investeert in een eigen woning. Aan een neef, nicht of een andere persoon kan jaarlijks ruim 2.000 euro (per persoon) belastingvrij worden geschonken. U kunt natuurlijk ook meer schenken dan het vrijgestelde bedrag. Over dat wat u meer schenkt, moet de ontvanger schenkbelasting betalen.

Welke vorm voor de schenking?

Er zijn verschillende manieren om te schenken. U kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om

een geldbedrag te schenken. U kunt het geschonken bedrag ook in uw portemonnee houden en tegelijkertijd gebruikmaken van de vrijstellingen van de schenkbelasting. Deze schenking wordt daarom ook wel 'papieren schenking' genoemd. De Belastingdienst stelt aan deze schenking meerdere eisen, waaronder het vastleggen ervan in een notariële akte en het jaarlijks betalen van zes procent rente over het geschonken bedrag. Door deze rentebetaling schenkt u in feite belastingvrij extra.

Voorwaarden aan de schenking

Als uw (klein)kind te jong is om meteen het bedrag in handen te krijgen, is het verstandig een bewindvoerder te benoemen. Deze bewindvoerder bewaakt het geld voor het (klein)kind tot een leeftijd die u bij de

tip

Levenstestament

Een 'gewoon testament' werkt alleen bij overlijden en regelt de verdeling van de erfenis. Een levenstestament regelt de situatie waarin iemand door omstandigheden zijn eigen wil niet (meer) kan bepalen. Bijvoorbeeld bij een geestelijke of lichamelijke ziekte of door onverwachte omstandigheden zoals een verkeersongeluk.

Hiervoor bestaat sinds een paar jaar het levens- testament. Met een levenstestament bent u goed voorbereid op onverwachte situaties. Wie neemt er beslissingen over de medische behandeling? Wie zorgt ervoor dat de rekeningen worden betaald? In een levenstestament kan onder meer worden vastgelegd wie uw zaken moet behartigen als u dat zelf niet meer kunt.

schenking vaststelt. U zou bijvoorbeeld de vader en/of moeder van uw kleinkind als bewindvoerder kunnen aanwijzen.

Als u schenkt aan een kind dat jonger is dan 18 jaar, dan zijn er ook nog andere aandachtspunten waarover de notaris u kan informeren.

Als u een uitsluitingsclausule verbindt aan de schenking, blijft de schenking geheel privé van degene aan wie u schenkt. Als het huwelijk of geregistreerd partnerschap van degene die de schenking krijgt in een scheiding eindigt, hoeft de schenking niet te worden gedeeld met de ex-partner.

Als u wilt dat de schenking na overlijden van uw kind 'in de familie blijft', kan een tweede trap aan de schenking worden toegevoegd. Door deze tweede trap bepaalt u dat alles wat van de schenking over is, na overlijden van uw kind, naar uw andere (klein)kinderen gaat. Hiermee voorkomt u dat de schenking vererft naar de erfgenamen van uw kind en de schenking daarmee mogelijk buiten de familie raakt.

Structureel schenken

Wilt u structureel erfbelasting besparen voor uw toekomstige erfgenamen? Dan is het verstandig om elk jaar schenkingen te doen. Hiervoor kunnen wij een schenkingsplan maken waarbij rekening wordt gehouden met de vrijstellingen en de tarieven van de schenkbelasting.

Geld lenen

Ouders kunnen kinderen ook steunen door het uitlenen van geld. Als u geld leent aan uw kind om een huis te kopen of op te knappen dan kan uw kind de rente die hij daarover aan u betaalt in bepaalde gevallen als hypotheekrente aftrekken in box 1 voor de inkomstenbelasting.

Ouders kunnen kinderen het bedrag van de rente ook schenken. Er zijn (wettelijke) mogelijkheden om het kind dan toch de aftrek in box 1 te laten behouden. Zoals hiervoor gezegd kunnen ouders jaarlijks hun kinderen ruim 5.000 euro (per kind) belastingvrij schenken. Wordt meer dan dit bedrag geschonken, dan moet er schenkbelasting worden betaald.

Stichting

U kunt een deel van uw vermogen afzonderen of nalaten aan een 'eigen' stichting. Deze stichting kan schenkingen doen aan goede doelen of uitkeringen doen aan uw familieleden. U kunt deze stichting al tijdens leven oprichten of via een testament, afhankelijk van de vraag wanneer u deze stichting schenkingen wilt laten doen. Of de stichting schenk- of erfbelasting moet betalen over het vermogen dat van u wordt ontvangen, hangt af van onder meer het doel van de stichting. Dit geldt ook voor degenen die uitkeringen/schenkingen uit het vermogen van de stichting ontvangen. Als stichtingen door de Belastingdienst zijn aangemerkt als 'ANBI' zijn ze vrijgesteld van schenk- en erfbelasting.

Volgende generatie in het bedrijf

Als ouders hun bedrijf willen laten overgaan naar de kinderen, kan dat op een fiscaal voordelige manier door het schenken van de aandelen van de bv. Er moet dan in principe schenkbelasting worden betaald, maar ook inkomstenbelasting.

Als een ondernemer meer dan 5% van de aandelen bezit dan wordt dit fiscaal als een ‘aanmerkelijk belang’ gezien. Bij de verkoop van dergelijke aandelen, bij opheffing van de bv en bij schenking moet inkomstenbelasting (box 2) betaald worden over de waardestijging van de aandelen sinds de oprichting.

Bij het schenken aan de bedrijfsopvolger zijn echter voordelen. De inkomstenbelasting over de waardestijging van de aandelen hoeft niet direct te worden betaald, maar mag worden doorgeschoven naar de bedrijfsopvolger. De schenkbelasting vervalt onder voorwaarden definitief vijf jaar na de schenking. Het doorschuiven van inkomstenbelasting kan alleen als er in de bv ondernemersactiviteiten zijn. ‘Vermogensbeheer’ valt daar niet onder. Is er beleggingsvermogen dan mag dat worden meegenomen tot een maximum van 5% van de waarde van het ondernemingsvermogen. De bedrijfsopvolger moet in Nederland belastingplichtig zijn. Daarnaast geldt de eis

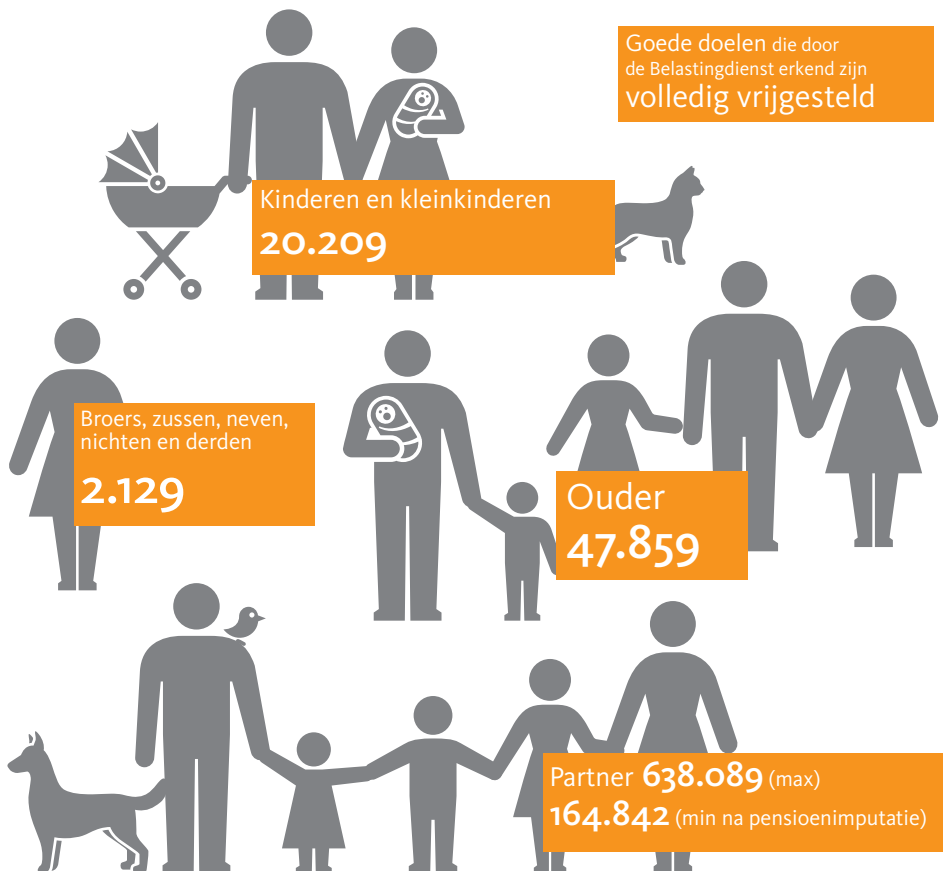
dat de opvolger al drie jaar vóór de schenking bij de bv in dienstverband werkzaam is of al drie jaar (mede)directeur is van de bv. Onder voorwaarden geldt het belastingvoordeel ook als hij werkzaam is bij de dochter-bv en de aandelen in een holding worden geschonken.

Schenken van het bedrijf kan fiscaal aantrekkelijk zijn

Als vader/moeder na de schenking nog ‘een oogje in het zeil wil houden’ dan kunnen voorafgaand aan de schenking de statuten van de bv worden aangepast. In de statuten wordt dan opgenomen dat de aan de bedrijfsopvolger te schenken aandelen ‘stemrechtloos’ zijn. Vader/moeder houdt zelf één aandeel met stemrecht maar zonder winstrecht. Alle besluiten in de bv worden door vader of moeder genomen; alle winst op de aandelen komt toe aan de bedrijfsopvolger. Dit fiscaal gunstige opvolgingsproces is hier op hoofdlijnen beschreven; het is belangrijk om voor goed juridisch en fiscaal advies door een Netwerknotariss te worden begeleid.

Als iemand van u een erfenis krijgt

Als iemand van u een erfenis krijgt, moet hij/zij erfbelasting betalen als hij/zij meer krijgt dan het voor hem/haar vrijgestelde bedrag. Hieronder is een aantal van de vrijstellingen voor de erfbelasting in 2017 opgenomen.

bedragen zijn in euro's

De **notaris** kan u adviseren over alles wat met **vermogens-**
planning te maken heeft. In een eerste **gesprek** bespreekt u uw wensen met de notaris.

De notaris informeert u over de mogelijkheden en geeft vervolgens een concreet advies hoe u uw wensen kunt realiseren. Vaak zijn er meerdere gesprekken nodig voordat er een vermogensplan ligt waarin de ‘schijf van vijf’ is opgenomen (zie hiervoor op pagina 4). Het is noodzakelijk de notaris inzicht te geven in uw financiële zaken. Om u goed te kunnen adviseren, is het ook belangrijk voor ons om te weten welke polissen, lijfrenteverzekeringen en andere regelingen u al heeft.

- 1 In het eerste gesprek inventariseert de notaris aan de hand van uw wensen welke onderdelen van de ‘schijf van vijf’ van de vermogensplanning bij u een rol spelen. Afhankelijk daarvan gaat de notaris werken aan een plan. Als u al huwelijkse voorwaarden of een samenlevingscontract heeft, gaat de notaris dit bestuderen. Dit geldt ook voor een testament dat u al eerder maakte. Als de notaris over uw financiële gegevens beschikt, kan de notaris berekeningen maken voor de belastingen. Samen met uw wensen over hoe het vermogen moet overgaan op de volgende generatie, geven deze berekeningen richting aan uw vermogensplan.
- 2 Wij zetten het vermogensplan voor u op papier zodat u het thuis rustig kunt nalezen. Hierin geven wij ook aan welke acties u zou kunnen ondernemen. Na het lezen bespreken we met u of en hoe u het vermogensplan wilt uitvoeren.
- 3 Als er akten gemaakt moeten worden, zoals schenkingsakten en testamenten, dan maken wij daar eerst ontwerpen van die u thuis kunt nalezen. Als u het eens bent met het ontwerp maken we een afspraak om de akten te ondertekenen. De originele akten worden in onze kluis bewaard; u krijgt afschriften van de akten mee.
- 4 Als u een testament maakt of verandert dan geven wij dat aan het Centraal Testamentenregister door, zodat na uw overlijden het testament kan worden teruggevonden. De inhoud van het testament maken we niet bekend aan het register.
- 5 Een testament kunt u altijd later nog wijzigen. Wacht hier nooit te lang mee; als u door ziekte (bijvoorbeeld dementie) geestelijk niet meer in staat bent om een akte te ondertekenen, is het wijzigen van een testament niet meer mogelijk.

Structureel schenken

In het onderstaande sterk vereenvoudigde voorbeeld ziet u dat structureel schenken mogelijkheden biedt tot het besparen van erfbelasting voor uw toekomstige erfgenamen. We gaan in het voorbeeld uit van Louise (60 jaar oud) die graag haar vermogen in totaal met ongeveer 100.000 euro wil verminderen. Louise is ongetrouwd en heeft twee kinderen van 25 en 30 jaar oud, Tim en Caroline.

Tim (25 jaar)

2017	5.320* euro
2018	Zijn moeder schenkt hem het eenmalig vrijgestelde bedrag van 25.526 euro
2019	5.320 euro
2020	5.320 euro
2021	5.320 euro
2022	5.320 euro

Totaal geschonken **52.126 euro**
Betaald aan schenkbelasting **0 euro**

Caroline (30 jaar)

2017	Haar moeder schenkt haar het eenmalig vrijgestelde bedrag van 25.526 euro
2018	5.320 euro
2019	5.320 euro
2020	5.320 euro
2021	5.320 euro
2022	5.320 euro

Totaal geschonken **52.126 euro**
Betaald aan schenkbelasting **0 euro**

*Dit is het vrijgestelde bedrag voor een schenking aan een kind in 2017. Elk jaar worden de vrijgestelde bedragen geïndexeerd. Voor de berekening in het voorbeeld wordt ook in 2018 e.v. het vrijgestelde bedrag van 2017 gehanteerd.

Het vermogen van Louise was 800.000 euro. Als zij geen schenkingen had gedaan, hadden de kinderen bij haar overlijden daarover per kind ruim 63.000 euro aan erfbelasting moeten betalen. Na het doen van de schenkingen, betalen de kinderen over haar vermogen van 700.000 euro bij overlijden van Louise een bedrag van ruim 53.000 euro aan erfbelasting.

Door te schenken heeft Louise dus een besparing van 10.000 euro aan erfbelasting voor haar kinderen kunnen realiseren. En dat zonder ook maar één euro aan schenkbelasting te hoeven betalen! Bovendien hebben de kinderen door de schenking van Louise steeds per jaar ruim 5.000 euro extra te besteden gehad.

Louise heeft ervoor gekozen om schenkingen te doen waarvoor geen schenkbelasting hoeft te worden betaald omdat zij relatief jong is en zij verwacht de tijd te hebben om in totaal 100.000 euro te schenken. Het is echter ook mogelijk om hogere bedragen dan de vrijstelling te schenken waardoor er bij de schenkingen weliswaar steeds een bedrag aan schenkingsbelasting wordt betaald, maar vaak ook grotere besparingen aan erfbelasting bereikt kunnen worden. Vaak is dit zelfs nodig als de ouders op leeftijd zijn of als een grotere vermogensafname bereikt moet worden.

Vrijstellingen voor de schenkbelasting 2017

Kinderen

€ 5.320 (jaarlijks)

€ 25.526

eenmalig aan kinderen tussen de 18 en 40 jaar of met een partner in die leeftijdscategorie.

€ 53.176

eenmalig aan kinderen tussen de 18 en 40 jaar (of met een partner in die leeftijdscategorie) voor een dure studie (verschillende voorwaarden waaraan moet worden voldaan).

Overig

€ 2.129 (jaarlijks)

€ 100.000

eenmalig aan personen tussen de 18 en 40 jaar (of met een partner in die leeftijdscategorie) voor de eigen woning (verschillende voorwaarden waaraan moet worden voldaan).

Uw Netwerknotararis

Netwerk Notarissen vormen een organisatie van ruim 150 Nederlandse notariskantoren. Wij werken nauw samen en kunnen zo mensen beter van dienst zijn op de kruispunten van hun leven.

Netwerk Notarissen staan open voor alles dat nieuw is en staan midden in de snel veranderende maatschappij. We schetsen actuele scenario's voor onze cliënten en zoeken direct passende oplossingen bij de nieuw ontstane werkelijkheid. Netwerk Notarissen staan in open contact met elkaar. We delen onze kennis, ervaring en ons netwerk zodat dit iedereen ten goede kan komen.

Netwerk Notarissen zitten niet in hun studeerkamer te verstoffen, maar nemen pro-actief deel aan de maatschappelijke discussie, via kranten, radio, tv, en ook in 'Den Haag'. Dat doen we in taal die voor iedereen te volgen is. Om de mensen in het land beter te informeren en elkaar beter te begrijpen. Door te werken zoals we werken, kunnen Netwerk Notarissen net iets meer essentiële waarde leveren op de kruispunten van uw leven. Vandaar onze lijfspreuk:

Netwerk Notarissen. Net Iets Meer Notaris.
